

Na temelju članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i članka 14. Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), vršitelj dužnosti generalnog ravnatelja Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK

O SLUŽBI POTRAGE I SPAŠAVANJA U SLUČAJU ZRAKOPLOVNE NESREĆE U BOSNI I HERCEGOVINI

I - UVODNE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet)

- (1) Ovim pravilnikom se definira nadležnost, odgovornost i postupanje organa, organizacija i institucija u Bosni i Hercegovini u provođenju operativnih procedura za vrijeme izvođenja operacija potrage za nestalim zrakoplovom i spašavanja osoba u slučajevima zrakoplovnih nesreća.
- (2) Ovaj pravilnik je izrađen sukladno standardima i preporučanom praksom sadržanim u Aneksu 12 ("Potraga i spašavanje") Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu i Priručniku (Doc. 9731- AN/958) Međunarodne organizacije za civilno zrakoplovstvo (u daljem tekstu: ICAO).

Članak 2.

(Pojmovi)

Pojmovi koji se koriste u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) **Faza uzbune (Alert Phase - ALERFA)** - situacija u kojoj postoji opasnost za sigurnost zrakoplova i osoblja u zrakoplovu;
- b) **Usluge u zračnom prometu (Air Traffic Services - ATS)** - opći pojam koji označava pružanje usluga letnih informacija, uzbunjivanja, savjetodavnu uslugu kontrole zračnog prometa i kontrolu zračnog prometa (oblasnu, prilaznu i/ili aerodromsku kontrolu zračnog prometa);
- c) **Služba (Service)** - pojam koji označava dužnost - funkcije ili učinjene usluge;
- d) **Jedinica (Unit)** - organizacija koja osigurava izvršenje određene usluge;
- e) **Letjelica (Aircraft)** - zrakoplov bilo koje vrste i veličine;
- f) **Faza opasnosti (Distress Phase - DETRESFA)** - situacija u kojoj postoji osnovana sumnja da zrakoplovu i osobama u njemu prijeti ozbiljna i neposredna opasnost i zahtijeva se hitno pružanje pomoći;
- g) **Faza nužde (Emergency Phase)** - opći pojam koji podrazumijeva, u ovisnosti od slučaja, fazu neizvjesnosti, fazu uzbune ili fazu opasnosti;
- h) **Radio-predajnici za slučaj nužde (Distress radio beacons)** - su predajnici koji služe za otkrivanje i praćenje pozicije zrakoplova, brodova i ljudi u nuždi, i mogu biti zrakoplovni (*Emergency Locator Transmitter, ELT*), plovni (*Emergency Position Indicating Radio Beacon, EPIRB*) i osobni (*Personal Locator Beacon, PLB*) radio-predajnici;
- i) **Lažna uzbuna (False Alert)** - situacija kada RCC primi informaciju o zrakoplovnom izvanrednom događaju, te se provjerom utvrdi da je bila lažna;
- j) **Područje letnih informacija (Flight Information Region - FIR)** - definirani zračni prostor u kojem postoje usluge letnih informacija i uzbunjivanje;

- k) **Kontrolni centar akcije (Mission Control Centre - MCC)** - dio COSPAS-SARSAT sustava koji, nakon prijema poruke uzbunjivanja od lokalnog korisnika i drugih kontrolnih centara akcije, distribuiru primljene poruke odgovarajućim RCC-a ili drugim kontakt točkama za potragu i spašavanje;
- l) **Koordinator na mjestu događaja (On-Scene Co-ordinator - OSC)** - koordinator operacija potrage i spašavanja na definiranom području;
- m) **Moguća zona (Possibility Area)** - najmanje područje u kojem je moguće pronaći sve preživjele ili objekte potrage;
- n) **Operativni plan RCC (RCC Operational Plan)** - dokument koji sadrži operativne procedure, mјere i postupke koje spasilačko-koordinacijski centar primjenjuje u operacijama traganja i spašavanja;
- o) **Spašavanje (Rescue)** - operacija izbavljanja osoba u opasnosti, pružanje incijalnih medicinskih i drugih potreba u njihovo premještanje na sigurno mjesto;
- p) **Spasilačko-koordinacijski centar (Rescue Co-ordination Centre - RCC)** - jedinica koja koordinira, organizira i vodi operacije potrage i spašavanja u oblasti potrage u slučajevima zrakoplovnih nesreća;
- r) **Područni centar za potragu i spašavanje (Rescue Sub Centre - RSC)** - jedinica podredena spasilačko-koordinacijskom centru, koja služi za provođenje mјera sukladno propisima nadležnih organa;
- s) **Potraga (Search)** - operacija koordinirana iz spasilačko-koordinacijskog centra ili područnog centra za spašavanje, uz angažiranje raspoloživog osoblja i opreme za lociranje osoba u opasnosti;
- t) **Zona potrage (Search Area)** - područje definirano od strane spasilačko-koordinacijskog centra na kojem se vrši potraga, koje može biti podijeljeno u manje zone s ciljem racionalnijeg korištenja jedinica uključenih u operacije potrage;
- u) **Koordinator potrage i spašavanja (Search and Rescue Co-ordinator – SRC)** - jedna ili više osoba odgovornih za uspostavljanje, osiguranje, planiranje i koordinaciju usluga potrage i spašavanja;
- v) **Sredstva potrage i spašavanja (Search and Rescue Facility)** - mobilna i druga sredstva i oprema koja se koriste za potragu i spašavanje;
- z) **Koordinator akcije potrage i spašavanja (Search and Rescue Mission Co-ordinator - SMC)** - dežurna osoba u spasilačko-koordinacijskom centru kome je privremeno dodijeljena dužnost za pokretanje i koordinaciju operacija potrage i spašavanja;
- aa) **Plan potrage i spašavanja (Search and Rescue Plan)** – zajednički pojam za sva dokumenta u državnoj i međunarodnoj strukturi potrage i spašavanja koja definiraju ciljeve i uredjuju postupke i procedure u službi potrage i spašavanja;
- bb) **Točka kontakta za potragu i spašavanje (Search and Rescue Point of Contact - SPOC)** – Spasilačko-koordinacijski centri i drugi, od strane države, uspostavljeni subjekti koji su odgovorni za primanje podataka o uzbuni od CASPAS - SARSAT sustava;
- cc) **Područje potrage i spašavanja (Search and Rescue Region - SRR)** - dimenzionirani prostor u kojem su osigurane usluge potrage i spašavanja;
- dd) **Služba potrage i spašavanja (Search and Rescue Service - SAR)** - obavljanje funkcije praćenja opasnosti, komunikacije, koordinacije i traganja i spašavanja, incijalne medicinske pomoći ili medicinske evakuacije, korištenjem javnih i privatnih

- resursa, uključujući zrakoplove, brodove i druga sredstva sa kojima se djeluje u suradnji;
- ee) **Objekat ili objekti potrage (Search Object or Search Objects)** - letjelica koja je nestala ili je u opasnosti, preživjeli ili dokazi koji su predmet potrage;
- ff) **Spasilačka jedinica potrage i spašavanja (Search and Rescue Unit - SRU)** - jedinica obučena i opremljena za efikasno vođenje operacija potrage i spašavanja;
- gg) **Izvješće o situaciji (Situation report - SITREP)** - izvješće o situaciji i razmjena podataka između spasilačko-koordinacijskog centra i jedinica SAR o određenoj zrakoplovnoj izvanrednoj situaciji ili SAR operaciji;
- hh) **Faza neizvjesnosti (Uncertainty phase - INCERFA)** - situacija u kojoj postoji neizvjesnost u pogledu sigurnosti zrakoplova i osoba u njemu;
- ii) **Zrakoplov u nuždi (Aircraft in distress)** - je posebno stanje zrakoplova u kome postoji osnovana sumnja da zrakoplovu i osobama u njemu prijeti ozbiljna i neposredna opasnost, kao i da zrakoplovu treba pružiti neodložnu pomoć, a još ne postoji mogućnost da se odredi da li je došlo do incidenta, ozbiljnog incidenta ili nesreće.

II - NADLEŽNOST I ORGANIZACIJA

Članak 3.

(Uspostavljanje Službe potrage i spašavanja)

- (1) Služba potrage i spašavanja (u daljem tekstu: SAR) se organizira u cilju efikasnog primanja, potvrđivanja i prenošenja informacija o zrakoplovu u nuždi i provođenja operacija SAR i ostalih aktivnosti u vezi sa SAR-om. SAR se organizira tako da bude dostupan 24 sata na dan, tijekom cijele godine.
- (2) Donošenje propisa o načinu uspostave SAR-a u Bosni i Hercegovini je u nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.
- (3) Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine je nadležno za pokretanje inicijativa radi zaključivanja sporazuma o SAR-u sa drugim državama.

Članak 4.

(Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH)

Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BHDCA), po pitanju rada i organizacije SAR-a u Bosni i Hercegovini, ima sljedeće nadležnosti:

- izrada propisa za SAR i službu uzbunjivanja;
- koordinacija, nadzor i kontrola kvaliteta rada SAR-a;
- praćenje i realizacija odredbi sporazuma o suradnji u oblasti SAR-a sa susjednim i drugim državama;
- zaključivanje sporazuma sa organizacijama i institucijama u oblasti SAR-a u Bosni i Hercegovini;
- međuentitetska koordinacija u oblasti SAR-a;
- medunarodna suradnja u oblasti SAR-a;
- organizacija vježbi i provjera spremnosti SAR-a;
- definiranje operativnih zahtjeva za opremu i sredstva SAR-a;
- analiza izvješća o provedenim operacijama SAR-a;
- vodenje i ažuriranje baze podataka o radio-predajnicima za slučaj nužde.

Članak 5.

(Spasilačko-koordinacijski centar BiH)

- (1) Spasilačko-koordinacijski centar BiH (u daljem tekstu: RCC) je organizacijska jedinica iz sastava Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine nadležna za obavljanje poslova kojima se obezbeđuje izvršavanje operacije traganja i spašavanja u oblasti potrage i

spašavanja Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: SRR BiH), odnosno u Oblasti letnih informacija Sarajevo (u daljem tekstu: FIR Sarajevo).

- RCC razradjuje detaljne planove i procedure za izvođenje operacija SAR.
- RCC izrađuje i ostala potrebna dokumenta za rad, koje odobrava BHDCA.
- U slučajevima izvanrednih zrakoplovnih događaja, RCC provodi sljedeće aktivnosti:
 - prima i procjenjuje informacije o zrakoplovu u nuždi;
 - donosi odluku o pokretanju operacija SAR;
 - operativno vodi i koordinira operacije SAR;
 - osigurava raspoložive informacije od ATS jedinica (zapise radio-veza, elemente Plana leta, radarske zapise) i druge bitne informacije koje mogu utjecati na izvođenje operacija SAR;
 - redovito vodi i ažurira podatke o izvođenju operacija SAR, te obavještava organe, institucije i druge subjekte uključene u SAR o promjenama u Planu.
- U vođenju i koordiniranju operacija SAR, RCC BiH može delegirati neke od svojih funkcija ATS jedinici koja je najbliža predviđenom rejonu potrage, koja tada postaje područni centar za SAR, a nad kojim RCC vrši nadzor i izdaje instrukcije.
- RCC predstavlja točku SAR kontakta u BiH.
- RCC je u funkciji 24 sata dnevno.

Članak 6.

(Područje traganja i spašavanja - SSR)

- Traganje i spašavanje se provodi u definiranoj oblasti traganja i spašavanja koja obuhvata teritoriju Bosne i Hercegovine, a može da obuhvati i teritoriju koja je definirana međunarodnim ugovorima koji obvezuju Bosnu i Hercegovinu.
- U definiranoj oblasti traganja i spašavanja sustav traganja i spašavanja se provodi na način koji je predviđen ovim pravilnikom, kao i sukladno međunarodnim standardima i preporučenom praksom iz Aneksa 12 Čikaške konvencije, koji su dostupni na zvaničnoj internet stranici ICAO-a.

Članak 7.

(Sudionici u traganju i spašavanju)

- U provođenju operacija traganja i spašavanja angažiraju se RCC BiH, pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, aerodromi, operatori zrakoplova i druge osobe iz oblasti zrakoplovstva, iz sastava aerodroma ili drugih objekata u vezi sa zrakoplovstvom, sukladno Zakonu, i drugi subjekti na temelju sporazuma koje zaključuje BHDCA, a kojima se definiraju ljudski i materijalni resursi koji se, ovisno od okolnosti, stavljaju na raspolaganje RCC-u za provođenje operacija SAR, kao i za pomoć za podršku tim operacijama.
- Način angažiranja sudionika u traganju i spašavanju vrši se sukladno operativnim procedurama koje izrađuje RCC na temelju SAR sporazuma, zaključenih od strane BHDCA i resornih ministarstava.
- Subjekti sa kojima je zaključen sporazum izrađuju sopstvene operativne procedure na temelju zaključenih sporazuma.

Članak 8.

(Helikopterske spasilačke jednice)

- Helikopterske spasilačke jedinice su namijenjene za pronađenje i lociranje mesta nesreće i spašavanje unesrećenih kada god je to tehnički izvodljivo.
- Operacije ili podršku operacijama SAR iz zraka mogu obavljati helikopterske jedinice iz sastava državnih organa i institucija ili privatnih organizacija, a prema uvjetima definiranim u zaključenim sporazumima o suradnji u oblasti SAR između BHDCA i tih subjekata.

- (3) Helikopterske spasilačke jedinice se nalaze u stalnoj pripravnosti 24 sata dnevno sa spremnošću za polijetanje u roku do 60 minuta od dobijanja signala za uzbunu.
- (4) Za vrijeme izvođenja operacija SAR, posade helikoptera će se pridržavati instrukcija iz RCC-a koje se odnose na vremenske uvjete, teren i sigurnost letenja.
- (5) RCC može odobriti angažiranje dežurnih helikopterskih jedinica i u slučajevima drugih nesreća, po pismenom zahtjevu odobrenom od Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine, nakon procjene da takav angažman neće ugroziti spremnost ovih jedinica za djelovanje u slučajevima izvanrednih zrakoplovnih događaja.
- (6) Usluge helikopterskih spasilačkih jedinica u operacijama ili podrške iz zraka operacijama SAR BHDCA može osigurati putem javnog poziva.

Članak 9.

(Spasilačke jedinice)

Spasilačke jedinice za potragu i spašavanje i timovi za spašavanje ili jedinice koje se ustrojavaju unutar organa, institucija ili organizacija sa kojima su zaključeni ugovori o korištenju njihovih ljudskih i materijalnih potencijala za potrebe SAR-a se angažiraju na poziv RCC BiH.

Članak 10.

(Civilna zaštita)

- (1) Jedinice civilne zaštite u Bosni i Hercegovini se angažiraju u operacijama SAR na poziv RCC-a.
- (2) U ovisnosti od situacije i potrebe, jedinice civilne zaštite osiguravaju timove za brzo djelovanje za stvaranje uvjeta za spašavanje, pružanje pomoći i izvlačenje ranjenih ili poginulih osoba, kao i timove za utvrđivanje miniranosti terena, eventualno razminiranje i uklanjanje neeksploziranih ubojnih sredstava.
- (3) U cilju uređivanja prava, obveza i odgovornosti, BHDCA će zaključiti sporazume sa nadležnim upravama civilne zaštite u kojima će se detaljnije definirati postupci i procedure za izvođenje operacija SAR.

Članak 11.

(Oružane snage Bosne i Hercegovine)

- (1) Oružane snage Bosne i Hercegovine, sukladno zakonom utvrđenim nadležnostima, sudjeluju u provođenju operacija traganja i spašavanja angažiranjem organizacijskih dijelova resornog ministarstva, komandi, jedinica, uključujući helikopterske jedinice, sa raspoloživim resursima.
- (2) Kapaciteti potrebnih resursa, postupci, procedure, obveze i odgovornost u izvođenju operacija SAR-a će se definirati posebnim sporazumom koji zaključuje BHDCA i Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine.

Članak 12.

(Policijске snage u Bosni i Hercegovini)

- (1) Policijске snage u BiH, sukladno zakonom utvrđenim nadležnostima, sudjeluju u provođenju operacija traganja i spašavanja angažiranjem interventnih timova, helikopterskih jedinica, operativnih centara, nadležnih policijских uprava, kao i kroz asistenciju nadležnih jedinica u pronalaženju i pružanju pomoći unesrećenima, obezbjeđivanju mesta nesreće i zaštiti ostataka zrakoplova, reguliranju prometa u cilju bržeg pristupa vozila za spašavanje, pomoći u prenošenju zahtjeva i informacija između RCC-a i spasilačkih jedinica na terenu, kao i vršeći ostale aktivnosti u provođenju operacija traganja i spašavanja koje je potrebno provoditi do dolaska Komisije za istraživanje uzroka nesreće ili ovlaštenih istražitelja.
- (2) Aktivnosti iz stavka (3) ovoga članka se izvode isključivo u koordinaciji sa RCC-om.

- (3) Pripadnici Policijskih snaga u Bosni i Hercegovini mogu sudjelovati u zajedničkim vježbama i provjerama spremnosti koje planiraju i provode nadležni organi za SAR.

Članak 13.

(Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini)

- (1) Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BHMAC) je, sukladno zaključenom sporazumu o suradnji sa BHDCA, nadležan za ažuriranje informacija za RCC koje se odnose na rizik od mina i neeksploziranih ubojnih sredstava (u daljem tekstu: NUS) na lokalitetu izvanrednog zrakoplovnog događaja (nesreće).
- (2) U slučajevima izvođenja operacija SAR, BHMAC će, na zahtjev RCC, osigurati ažurirane informacije o zagađenosti minama i NUS na lokalitetu izvođenja operacija SAR.
- (3) Ukoliko je područje izvođenja operacija SAR zagađeno minama i NUS, BHMAC će pružati pomoći u koordinaciji i angažiranju drugih organizacija i institucija u akcijama čišćenja od mina i od NUS.

Članak 14.

(Granična policija Bosne i Hercegovine)

- (1) Granična policija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: GPBiH) će, sukladno zaključenom sporazumu sa BHDCA, na poziv RCC, pružati pomoći u operacijama SAR, angažirajući terenske uredi i jedinice u svojoj zoni odgovornosti.
- (2) GPBiH će, na temelju zaključenih sporazuma sa susjednim državama, omogućiti prelazak državne granice svim timovima i jedinicima iz susjednih država, kao i prelazak timova i jedinica iz BiH u susjedne države, ukoliko je takvo angažiranje odobreno od strane nadležnog organa.

Članak 15.

(Zdravstvene ustanove)

Zdravstvene ustanove u Bosni i Hercegovini će, sukladno zakonom utvrđenim nadležnostima, pružati pomoći u provođenju operacija traganja i spašavanja, angažiranjem raspoloživih resursa, u cilju pružanja hitne medicinske pomoći i zbrinjavanja ozlijedenih u slučaju izvanredne zrakoplovne situacije.

Članak 16.

(Aero-klubovi i druge specijalizirane organizacije i udruženja)

- (1) Aero-klubovi, gorske službe za spašavanje, klubovi spasavalaca, ekipi Crvenog križa, vatrogasnih saveza, lovačka udruženja, volonteri i druge specijalizirane organizacije i udruženja mogu biti angažirani u operacijama SAR na temelju ukazane potrebe.
- (2) Na temelju potrebe za angažiranjem dodatnih kapaciteta i vlastite prosudbe o sposobnostima i kapacitetima, BHDCA može zaključiti posebne sporazume sa subjektima iz stavka (1) ovoga članka, kojima bi se uredile međusobne obveze i odgovornosti.

Članak 17.

(Kontrolni centar akcije - MCC Bari)

- (1) MCC Bari je jedinica Međunarodnog Cospas-Sarsat programa, satelitskog sustava traganja i spašavanja, koji detektira signale sa radio-predajnika za otkrivanje pozicije u slučaju nužde i proslijedi dostupne informacije o detekciji RCC unutar Regionala SAR BiH (SRR BiH) ili se nalazi u bazi radio-predajnika koju vodi BHDCA. Međunarodni Cospas-Sarsat program osigurava informacije koje se odnose na mogući tip uzbune, identifikaciju radio-predajnika i određivanje koordinata radio-predajnika, kao i na dodatne informacije ako se radio-predajnik nalazi u bazi radio-predajnika iz stavka (1) ovoga članka ili u Cospas-Sarsat bazi radio-predajnika.

- (2) RCC je imenovani kontakt Bosne i Hercegovine (SPOC) za dobijanje informacija za uzbunjivanje od strane MCC-a i kao takav je publiciran u Zborniku zrakoplovnih informacija BiH i odgovarajućim međunarodnim dokumentima.

III - SUSTAV UZBUNJIVANJA

Članak 18.

(Izvori uzbunjivanja)

- (1) Nadležne jedinice za pružanje usluga u zračnom prometu (*ATS* jedinice) su primarni izvor uzbunjivanja za moguće pokretanje operacija traganja i spašavanja i prikupljanje potrebnih informacija o zrakoplovu koji se nalazi u nuždi.
- (2) Po proglašenju jedne od faza uzbunjivanja, *ATS* jedinice obaveštavaju o tome spasilačko-koordinacijski centar.
- (3) *ATS* jedinice pružaju usluge uzbunjivanja:
 - a) svim zrakoplovima kojima je obezbijeđena *ATS* usluga;
 - b) u mjeri u kojoj je to izvodljivo, svim drugim zrakoplovima koji su podnjeli plan leta ili su na neki drugi način poznati *ATS* jedinicama;
 - c) svakom zrakoplovu za koji se zna ili se vjeruje da se nad njim vrše radnje nezakonitog ometanja.
- (4) Ostali izvori obaveštavanja RCC o izvanrednoj zrakoplovnoj situaciji su:
 - a) Međunarodni *Cospas-Sarsat* program;
 - b) očevici pada zrakoplova;
 - c) posade drugih zrakoplova u letu;
 - d) operateri zrakoplova;
 - e) operateri aerodroma;
 - f) aero-klubovi i druge zrakoplovne organizacije;
 - g) organi uprave i lokalne samouprave;
 - h) OS BiH;
 - i) pružatelji drugih usluga u zračnoj plovidbi;
 - j) spasilačko-koordinacijski centri susjednih država;
 - k) porodica putnika iz zrakoplova.

Članak 19.

(Nadležnost za proglašenje uzbune i pokretanje potrage i spašavanja)

- (1) Proglašenje uzbune je u nadležnosti RCC-a ili nadležne *ATS* jedinice, u ovisnosti od toga ko je u mogućnosti da prikupi sve relevantne informacije i procjeni neophodnost proglašenja uzbune.
- (2) Nadležne *ATS* jedinice bez odlaganja prosleđuju RCC-u svaku informaciju u slučaju događaja, ozbiljnog incidenta i zrakoplovne nesreće, odnosno sumnje da se radi o zrakoplovu koji se nalazi u nuždi.
- (3) Nakon proglašenja uzbune od strane nadležne *ATS* jedinice, spasilačko-koordinacijski centar procjenjuje uzbunu i, ako je potrebno, pokreće operaciju traganja i spašavanja.
- (4) Ostali izvori uzbunjivanja, odmah po saznanju da se neki zrakoplov nalazi u nuždi, neposredno dostavljaju informacije RCC-u putem svih mogućih i raspoloživih sredstava veza ili posredstvom nadležnih organa (policije, civilne zaštite i sl.).

Članak 20.

(Faze uzbunjivanja)

- (1) Faze uzbunjivanja su: faza neizvjesnosti (INCERFA), faza uzbune (ALERFA) i faza opasnosti (DETRESFA).
- (2) Proglašena faza uzbunjivanja se koristi u svim vidovima komunikacije između subjekata koji su uključeni u operaciju traganja i spašavanja, kao način informiranja o stupnju ugrožavanja sigurnosti osoba ili zrakoplova kojima je potrebna pomoć.
- (3) Faze uzbunjivanja iz stavka (1) ovoga članka se ne moraju proglašavati navedenim redoslijedom.
- (4) Maksimalno vrijeme za početak faza uzbunjivanja iz stavka (1) ovoga članka navedeno je u Prilogu ovog pravilnika.

Član 21.

(Proglašenje faza uzbunjivanja od strane ATS jedinice)

- (1) Nadležna *ATS* jedinica proglašava fazu uzbunjivanja sukladno propisu kojim se uređuje pružanje usluga u zračnom prometu (kontrole letenja, informiranja zrakoplova u letu i uzbunjivanja).
- (2) RCC proglašava faze uzbunjivanja ako je putem Međunarodnog *Cospas-Sarsat* satelitskog sustava detektiran signal za navođenje sa radio-predajnika za slučaj nužde ili ako je primljena informacija o padu ili mogućem padu zrakoplova od strane izvora uzbunjivanja iz članka 18. stavak (4) ovoga pravilnika.
- (3) U ovisnosti od konkretnih okolnosti i razvoja situacije, RCC može da promjeni proglašenu fazu uzbunjivanja, o čemu bez odlaganja obaveštava ostale subjekte uključene u operaciju traganja i spašavanja.

IV - OPERACIJE POTRAGE I SPAŠAVANJA

Članak 22.

(Operativni postupci RCC)

- (1) Odmah po priјemu informacije nadležne *ATS* jedinice o zrakoplovu u nuždi, odnosno izvanrednoj zrakoplovnoj situaciji, RCC BiH procjenjuje dobijenu informaciju i određuje stupanj zahtijevane akcije.
- (2) U slučaju prijema informacije o izvanrednom zrakoplovnom događaju od strane drugih izvora, RCC BiH procjenjuje izvor, vrši odgovarajuću provjeru, određuje kojoj fazi uzbunjivanja odgovara data situacija i po potrebi pokreće akciju SAR.
- (3) Provjera i procjena svih informacija, bez obzira na izvor uzbunjivanja, vrši se u RCC-u po utvrđenim procedurama i to u odnosu na svaki izvor dobijanja informacija.
- (4) Svaku dobijenu informaciju o mogućem zrakoplovnom izvanrednom događaju, RCC BiH će smatrati vjerodostojnom dok se ne ustanovi drugacije.

Članak 23.

(Operativne mjere nakon proglašenja faze neizvjesnosti (INCERFA))

Nakon proglašenja faze neizvjesnosti (INCERFA), RCC poduzima sljedeće mjere:

- a) određuje koordinatora operacije traganja i spašavanja (SMC);
- b) provjerava primljene informacije, ako je potrebno;
- c) blisko surađuje sa nadležnim *ATS* jedinicima;
- d) prikuplja sve relevantne podatke o zrakoplovu, posadi, ruti, aerodromu polaska i dolaska, kao i meteorološke podatke;
- e) rekonstruira stvarnu putanju zrakoplova, u mjeri u kojoj je to poznato, i namjeravanu ili procijenjenu putanju poslije posljednje poznate točke, koristeći sve relevantne informacije;
- f) vodi komunikacijsku potragu.

Članak 24.

(Operativne mjere nakon proglašenja faze uzbune (ALERFA))

Nakon proglašenja faze uzbune (ALERFA), RCC poduzima sljedeće mjere:

- a) nastavlja sa potrebnim aktivnostima iz faze neizvjesnosti, odnosno poduzima mjere koje su utvrđene za fazu INCERFA ako proglašenju faze uzbune ista nije prethodila;
- b) stavlja u stanje pripravnosti sve potrebne sudionike za eventualno angažiranje u operaciji traganja i spašavanja;
- c) procjenjuje primljene informacije i nastavlja prikupljanje dodatnih informacija od ostalih izvora;

- d) održava vezu sa nadležnim *ATS* jedinicama i, po potrebi, od njih traži dodatne informacije;
- e) procjenjuje nove informacije koje se odnose na: stanje zrakoplova, vremenske uvjete, teren, komunikaciju, posljednju poznatu poziciju zrakoplova, posljednju komunikaciju ostvarenu putem radio-veze, operatera zrakoplova i preostala količinu goriva u zrakoplovu; mapira relevantne informacije kako bi se odredila vjerojatna pozicija zrakoplova;
- f) započinje planiranje operacije traganja i spašavanja;
- g) traži asistenciju nadležnih *ATS* jedinica za:

 - proslijedivanje instrukcija i informacija zrakoplovu u nuždi ili zrakoplovu koji je prijavio nuždu;
 - informiranje zrakoplova u blizini opasnosti o prirodi uzbune;
 - izvješćivanje spasilačko-koordinacijskog centra o svakoj promjeni stanja zrakoplova koji je u mogućoj nuždi.

Članak 25.

(Operativne mjere nakon proglašenja faze opasnosti)

- (1) Nakon proglašenja faze opasnosti (*DETRESFA*), RCC poduzima sljedeće mjere:
- a) nastavlja sa potrebnim aktivnostima iz faze uzbune, odnosno poduzima mjere koje su utvrđene za fazu ALERFA ako proglašenju faze opasnosti ista nije prethodila;
- b) određuje moguću poziciju zrakoplova, stupanj izvjesnosti ove pozicije i određuje zonu traganja;
- c) sačinjava i detaljno provjerava plan operacije traganja i plan operacije spašavanja za planiranu zonu traganja;
- d) pokreće operaciju traganja i spašavanja i proslijeđuje relevantne informacije u vezi te operacije:
 - svim sudionicima u operaciji traganja i spašavanja koji mogu da doprinesu efikasnosti operacije;
 - nadležnim *ATS* jedinicama, u cilju prenošenja informacija zrakoplovu u nuždi ili zrakoplovu koji je prijavio nuždu;
 - spasilačko-koordinacijskim centrima susjednih država, ako je potrebno njihovo angažiranje;
- e) ako u operaciji traganja i spašavanja sudjeluju dva ili više sudionika na zemlji ili u zraku, određuje jednog od njih za koordinatora na mjestu događaja (*OSC*);
- f) nastavlja prikupljanje informacija, a ako dobije dodatne informacije o uzbuni iz drugih izvora, obavještava o tome nadležne *ATS* jedinice;
- g) provjerava provođenje plana operacije traganja i spašavanja i, po potrebi, vrši izmjenu tog plana;
- h) obavještava organ nadležan za istraživanje nesreća u zračnom prometu;
- i) zahtijeva od nadležnih *ATS* jedinica upućivanje zahtjeva zrakoplovima u blizini koji ne sudjeluju kao spasilački zrakoplovi:
 - da prate radio-frekvenciju zrakoplova u nuždi i radio-predajnika za emitiranje pozicije u slučaju nužde;
 - da pruže pomoć zrakoplovu u nuždi, ako je to moguće;
 - da obavještavaju spasilačko-koordinacijski centar o razvoju situacije;
- j) razmjenjuje informacije u vezi operacije sa svim sudionicima;
- k) izvješćuje ostale nadležne subjekte o fazi uzbunjivanja;

- (2) Spasilačko-koordinacijski centar u svojoj operativnoj dokumentaciji utvrđuje bliže detalje operativnih mjera koje poduzima u svim fazama uzbunjivanja.

Članak 26.

(Koordinacija aktivnostima na mjestu nesreće)

Generalni ravnatelj BHDCa će osigurati sudjelovanje jedne ili više osoba iz struktura zrakoplovne vlasti BiH na definirano područje potrage ili na mjesto nesreće s ciljem koordinacije aktivnosti sa koordinatorima na mjestu nesreće i drugim subjektima koji su uključeni u provedbu operacija SAR.

Članak 27.

(Posebna situacija u blizini aerodroma)

- (1) U slučajevima kada se izvanredni zrakoplovni događaj - nesreća dogodi u okviru ili neposrednoj blizini aerodroma (u području koje je definirano Programom sigurnosti aerodroma), izvođenje operacija spašavanja se izvodi po Planu spašavanja na aerodromu.
- (2) RCC zadržava odgovornost za operacije potrage (ukoliko je potrebno), kao i za opću koordinaciju elemenata koji nisu obuhvaćeni u Programu sigurnosti aerodroma.
- (3) Sve informacije, kao i zahtjevi za angažiranje spasilačkih jedinica koje nisu obuhvaćene Programom sigurnosti aerodroma, se upućuju preko Operativnog centra aerodroma u RCC.
- (4) U svim slučajevima izvođenja operacija SAR u blizini aerodroma obvezna je izravna koordinacija između aerodroma i RCC.
- (5) U situacijama kada RCC smatra da je sigurnije i racionalnije, koordinacija zračnih operacija u izvođenju potrage se povjerava lokalnom centru ATC.

Članak 28.

(Obavještavanje javnosti)

- (1) O toku i načinu provođenja operacije traganja i spašavanja BHDCa obavještava javnost.
- (2) RCC neće objavljivati nikakve informacije o postupku vođenja operacija SAR, osim u slučaju dobijanja ovlaštenja od generalnog ravnatelja BHDCa.

Članak 29.

(Privremena obustava operacija SAR)

- (1) Operacija traganja i spašavanja može da bude privremeno obustavljena (suspendirana) u slučajevima ako su:
 - a) sve dodijeljene zone traganja temeljno pretražene i ispitane;
 - b) sve moguće lokacije istražene;
 - c) sva odgovarajuća sredstva za dobijanje informacija o lokaciji zrakoplova ili putnika u zrakoplovu iskorištena i ispitana;
 - d) sve pretpostavke i proračuni korišteni u operaciji traganja ponovno pregledani.
- (2) Odluka o privremenoj obustavi operacije traganja i spašavanja donosi RCC uz suglasnost generalnog ravnatelja BHDCa.
- (3) U odluci iz stavka (2) ovoga članka određuje se i vrijeme nastavljanja operacije traganja i spašavanja.
- (4) RCC je dužan da o privremenoj obustavi operacije traganja i spašavanja odmah obavijesti sve sudionike angažirane u toj operaciji.

Članak 30.

(Završetak operacija SAR)

- (1) Odluka o završetku operacije traganja i spašavanja se donosi:
 - a) ako je dobijena informacija da se zrakoplov zbog koga je pokrenuta operacija traganja i spašavanja ne nalazi više u nuždi; ili

- b) ako je dobijena i potvrđena informacija da je zrakoplov zbog kojeg je pokrenuta operacija traganja i spašavanja pronađen i putnicima je ukazana pomoć; ili
 - c) ako tijekom faze opasnosti RCC, uz konsultacije sa sudionicima u operaciji traganja i spašavanja, utvrdi da ne postoji nikakva vjerojatnoća da su putnici i posada preživjeli i da bi nastavak operacije traganja i spašavanja bio bez značajnih izgleda za uspjeh.
 - d) U slučajevima iz stavka (1) toč. a) i b) ovoga članka, odluku o završetku operacije traganja i spašavanja samostalno donosi RCC, a u slučaju iz stavka (1) točka (c) ovoga članka odluka se donosi uz suglasnost generalnog ravnatelja BHDC.
- (2) Spasilačko-koordinacijski centar je dužan da o završetku operacije traganja i spašavanja bez odlaganja obavijesti sve sudionike angažirane u operaciji.

Članak 31.

(Izvješća i analize)

- (1) Nakon svih provedenih operacija SAR, RCC BiH izrađuje izvješća koja analizira BHDC, te na temelju tih analiza izrađuje preporuke i prijedloge za unapređenje rada SAR službi u BiH.
- (2) Preporuke i prijedloge za unapređenje rada SAR službi BHDC dostavlja Komitetu za SAR BiH.

Članak 32.

(Obuka)

- (1) Svi sudionici u traganju i spašavanju redovito provode obuku osoba koje sudjeluju u traganju i spašavanju i sudjeluju u zajedničkim obukama i vježbama provjere spremnosti za operacije traganja i spašavanja.
- (2) Provodenje obuka i zajedničkih i koordiniranih vježbi vrši se po planu i programu koji donosi BHDC sukladno načinu na koji se angažiraju sudionici u traganju i spašavanju i međunarodnim standardima i preporučenom praksom iz oblasti traganja i spašavanja.

V - OSTALE ODREDBE

Članak 33.

(Dodaci)

Sastavni dio ovog pravilnika čine sljedeći dodaci:

Dodatak 1: Kratice

Dodatak 2: Maksimalno vrijeme za početak faza opasnosti

Dodatak 4: Vizualni signali "Zemlja - Zrak" koje koriste preživjeli

Dodatak 5: Vizualni signali "Zemlja - Zrak" koje koristi služba SAR

Dodatak 6: Obrasci izvješćivanja.

VI - ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 34.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

- (2) Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje važiti Pravilnik o radu Službe potrage i spašavanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 12/06) od 21.02.2006. godine i Instrukcija o organiziranju potrage i spašavanja u Bosni i Hercegovini, broj: 1964/02 od 22.10.2002. godine.
- (3) Ovaj Pravilnik će se objaviti i u službenim glasilima entiteta i Distrikta Brčko.

Broj 1-3-02-2-487-1/19

22. srpnja 2019. godine

Banja Luka

V. d. generalnog ravnatelja

Željko Travarić, v. r.

DODATAK 1.

A/C: Zrakoplov

ACC: Centar Oblasne kontrole letenja

A/D: Aerodrom

AFTN: Fiksna zrakoplovna komunikacijska mreža

AIP: Zbornik zrakoplovnih informacija

ATC: Kontrola zračnog prometa

ATS: Operativne usluge zračnog prometa

COSPAS-SARSAT: Satelitski sustav za određivanje pozicije emitiranja zrakoplovnog radio-sredstva za uzbunjivanje i prenošenje signala pozicije

DF: Pravac potrage

ETA: Predviđeno vrijeme dolaska

FIC: Centar letnih informacija

FIR: Područje letnih informacija

FIS: Služba informiranja zrakoplova u letu

FPL: Plan leta

GPS: Globalni pozicijski sustav

ICAO: Međunarodna organizacija za civilno zrakoplovstvo

IFR: Pravila za instrumentalno letenje

IMC: Meteorološki uvjeti za instrumentalno letenje

MCC: Kontrolni centar misije-akcije

MF: Srednja frekvencija (300-3000 KHz)

NOTAM: Obavijesti za letače

OSC: Koordinator na mjestu događaja

RCC: Spasilačko-koordinacijski centar

RTF: Radio-telefonska komunikacija

SAR: Potraga i spašavanje

SARPs: Međunarodni standardi i preporučene prakse

SITREP: Izvješće o situaciji

SMC: Koordinator akcije potrage i spašavanja

SPOC: Točka kontakta za potragu i spašavanje

SRR: Područje potrage i spašavanja

SRU: Spasilačka jedinica za potragu i spašavanje

VFR: Pravila za vizualno letenje

VMC: Meteorološki uvjeti za vizualno letenje

DODATAK 2.**MAKSIMALNO VRIJEME ZA POČETAK FAZA NUŽDE**

		Faza neizvjesnosti INCERFA	Faza uzbune ALERFA	Faza opasnosti DETRESFA
SVI	Signal neposredne opasnosti (Mayday- SOS- A7700)	-	-	H+5
	Signal u nevolji (Panne-panne- XXX RDBA)	-	H+5	Prema okolnostima
	Nezakonita intervencija A7500	-	H+5	Prema okolnostima
LETOVI	Istovremeni gubitak radio (ako je obvezan) i radarskog kontakta	-	H+5	H+10
	Gubitak radio kontakta u aerodromskoj zoni i prilazu za slijetanje	-	H+5	H+10
KONTROLIRANI LETOVI	Nema radio kontakta prilikom napuštanja aerodomske zone	H+10	H+20	H+30
Letovi u nekontroliranom zračnom prostoru	Gubitak radio kontakta	H+10	H+20	H+30
	Sa planom leta	Nema radio kontakta ako je obvezan	H+30	H+60
		Avion nije stigao na vrijeme	H+30	H+60
	Bez plana leta	Prema okolnostima		

- Oznaka H označava vrijeme kada se ustanovilo da postoji ugrožavanje sigurnosti zrakoplova, odnosno po prijemu obavijesti u RCC BiH.

DODATAK 3.**VIZUALNI SIGNALI ZEMLJA-ZRAK KOJE KORISTE PREŽIVJELI**

Br.	Poruka	Znak
1.	Potrebna pomoć	▽
2.	Potrebna medicinska pomoć	✗
3.	Ne ili negirajuće	N
4.	Da ili potvrđno	Y
5.	Nastaviti u ovom smjeru	↑

Upute za uporabu:

1. Signali ne smiju biti manji od 8 ft/ 2,5 m/
2. Paziti da signali budu položeni točno kako je prikazano
3. Osigurati što je veći kontrast između signala i pozadine
4. Načiniti sve da se privuče pažnja na drugi način, npr. radiom, zastavama, dimom, refleksijom svjetla

DODATAK 4.**VIZUALNI SIGNALI ZEMLJA-ZRAK KOJE KORISTI SAR SLUŽBA**

Br.	Poruka	Znak
1.	Operacija je završena	
2.	Našli smo sve osobe	L
3.	Našli smo samo neke osobe	+
4.	Ne možemo nastaviti. Vraćamo se u bazu	✗ ✗
5.	Podijelili su se u dvije grupe. Svaka nastavlja u označenom smjeru	↗ ↘
6.	Primljena informacija da je zrakoplov u ovom smjeru	→ → →
7.	Ništa nije pronađeno. Nastavljamo sa potragom	NN

DODATAK 5.**1) Obrasci izvješćivanja****SITREPs- Izvješće o situaciji**

Izvješće o situaciji (SITREP) se koristi kao način prenošenja informacija za određeni SAR događaj. Spasilačko-koordinacijsko središte (RCC BiH) SITREP koristi u cilju dostavljanja informacija Područnim spasilačkim centrima i nadležnim službama u Bosni i Hercegovini koje mogu biti uključene u izvanredne zrakoplovne situacije, a kada se traži angažiranje ili priprema za angažiranje tih jedinica.

SITREP se koristi i kao način prenošenja informacija između svih jedinica i timova na terenu, koji su uključeni u operaciju traganja i spašavanja, kao i način za obavještavanje nadležnih institucija o razvoju situacije na terenu.

SITREP može biti u kratkoj i punoj formi.

KRATKA FORMA: Kada se hitno prenose bitni podaci prilikom zahtijevanja za pomoć ili za obezbjeđivanje početne informacije o nesreći, ona sadrži informacije koje bi trebale biti obezbijeđene:

TIP HITNOSTI :	(Unijeti o kakvoj se situaciji radi - nesreća/hitna potreba)
DATUM I VRIJEME :	(UTC ili lokalno)
OD:	(Unijeti naziv organizacije)
KOME:	
SAR SITREP (BROJ):	
A. PODACI O UNESREĆENOM A/C	(Naziv/ pozivni znak, država)
B. POZICIJA	(Lokacija, koordinate)
C. SITUACIJA	(Priroda nesreće/hitnost)

D. BROJ OSOBA

E. ZAHTJEV ZA POMOĆ

F. ORGANIZACIJA SA KOJOM JE OBAVLJENA KOORDINACIJA AKTIVNOSTI

PUNA FORMA: Kada se proslijeđuju opširnije i ažurirane informacije tijekom SAR operacije, sljedeće dodatne pojedinosti se dostavljaju kao dio SITREP-a:

G. OPIS NESREĆE

(Fizički opis, vlasnik/ iznajmljivač, teret koji je prevožen, let iz/za, oprema za spašavanje u zrakoplovu)

H. VRIJEME NA MJESTU DOGAĐAJA

(vjetar, temperatura zraka, vidljivost, prekrivenost oblaka/visina baze oblaka, barometarski tlak)

J. PRETHODNO PODUZETE RADNJE

K. REJON POTRAGE:

(Po planu iz RCC BiH)

L. INSTRUKCIJE ZA DODATNU KOORDINACIJU

M. PLANOVI

N. DODATNE INFORMACIJE

(Uključujući vrijeme završetka operacije SAR)

POTPIS

DODATAK 6.**2) Obrasci izvješćivanja**

**IZVJEŠĆE SPASILAČKO-KOORDINACIJSKOG CENTRA
O OPERACIJI TRAGANJA I SPAŠAVANJA**

(Dan/mjesec/godina)		(Vrijeme - UTC)	
1. Faza uzbunjivanja:	<i>INCERFA</i>	<i>ALERFA</i>	<i>DETRESFA</i>
2. Osoba ili organizacija koja je prijavila događaj:	Ime i prezime / Organizacija:		Zanimanje:
	Telefon:		
	Kućna adresa:		
	Adresa na poslu:		
	Telefon:	Faks:	
Ime i prezime svjedoka i kontakt telefon:			
3. Priroda i mjesto događaja:			
Vrijeme opažanja događaja:			
Lokacija posmatrača događaja:			
4. Bitne informacije iz plana leta:			
Registracija zrakoplova:		Tip zrakoplova:	
Vrsta navigacijske opreme:			
Točka polijetanja:		Vrijeme polijetanja: <i>UTC</i>	

Očekivana ruta:			
Brzina krstarenja:		Planirana destinacija:	
Predviđeno vrijeme dolaska: (ETA) UTC			
Alternativni aerodrom(i)/ mogući alternativni aerodrom(i):			
Trajanje leta: (endurance)			
Posljednja poznata pozicija:	Mjesto:	Vrijeme (UTC):	
Radio-predajnik za otkrivanje pozicije u slučaju nužde - ELT (HEX ID):			
Oprema za preživljavanje na zrakoplovu:			
Boja i karakteristične oznake:			
Vlasnik / Operater zrakoplova:			
5. Sredstva komunikacije na zrakoplovu:	RTF:	SELCAL:	
Posljednja komunikacija obavljena u:	Vrijeme (UTC):	Stanica:	Frekvencija:
6. Prethodno poduzeta akcija od strane lokalnih službi:			
7. Vrsta i količina zaliha za preživljavanje koje treba dostaviti (ako je potrebno):			
8. Osobe u zrakoplovu:	Pilot: Posada: Putnici: Drugi:		

Broj nepovrijeđenih:	Povrijeđenih:	Žrtava:	Ukupno:
9. Vremenski uvjeti u rejimu u kome se dogodila nesreća:			
10. Poduzete aktivnosti RCC po dobijenoj informaciji:			
Podnositelj izvešća:			

3) Obrasci izvješćivanja

PRETPOLETNO IZVJEŠĆE RCC BIH SPASILAČKIM ZRAKOPLOVIMA				
Spasilački zrakoplov:				
Datum:				
Tip i broj zrakoplova		Jedinica:		Vođa posade:
Opis prirode nesreće ili prirode uzbunjivanja				
Opis objekta za kojim se traga				
(1) Tip zrakoplova:				
(2) Broj ili naziv zrakoplova:				
(3) Dužina:		Širina (Razmah krila):		
(4) Broj ukrcanih osoba:				
(5) Pun opis zrakoplova, uključujući boje i oznake:				
(6) Frekvencije na kojima je bio				

nestali zrakoplov:						
Dodijeljeni rejoni potrage:						
Rejon:						
Način potrage:			Visina/ vidljivost:			
Trajanje zadatka:						
Početak potrage na:			i pravcu (N-S,E-W)			
Frenkvencije:						
(1) ATS jedinica:			(2) Zrakoplov:			
(3) Ostali:						
Izvješće o realizaciji zadatka:						
Dostaviti u:		svakih:		sati uz izvješće o vremenu svakih:		sati.
Dodatne instrukcije:						

Podnositelj izvješća:

DODATAK 7.**4) Obrasci izvješćivanja**

IZVJEŠĆE POSADE SPASILAČKOG ZRAKOPLOVA ZA RCC BiH					
Spasilački zrakoplov:			Tip i broj:		
Datum:					
Mjesto polijetanja:			Mjesto slijetanja:		
Vrijeme polijetanja:		Vrijeme provedeno na zadatku:		Vrijeme slijetanja:	
Pretraženi rejon:					
Način potrage:			Visina/ vidljivost:		
Broj osmatrača:					
Vremenski uvjeti u rejonu potrage (visina, brzina vjetra, visina baze oblaka, itd.):					
Objekat za kojim se tragalo (lociran) na poziciji:					
Broj i stanje u kojem se nalaze preživjeli:					

Opažanja i/ili druga izvješća:
Telekomunikacije: (navesti razinu kvaliteta ostvarenih veza i/ili eventualne izmjene prepoletnog izvješća)
Napomena: (navesti poduzete radnje tijekom operacije, eventualne probleme i sugestije ...)

Podnositelj izvješća:
